

Som hidtil skal *domsmænd* medvirke ved de grønlandske domstole, dog med visse ændringer. Kriminalsager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret pådømmes under medvirken af domsmænd, medmindre det drejer sig om mindre sager. For civile sagers vedkommende foreslås domsmænd kun at skulle medvirke, hvis dommeren eller en af parterne ønsker det. Under appelbehandlingen af civile sager ved Grønlands Landsret skal der herefter kun medvirke domsmænd, hvis sådanne har deltaget i pådømmelsen i 1. instans.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VI.

4.2. Rettergangsfuldmægtige, forsvaret, advokater og retshjælp

4.2.1. Rettergangsfuldmægtige (civile sager)

Efter retsplejeloven kan en *hvilken som helst god person* møde for enhver sagsøger og sagsøgt i en civil sag, hvis den mødende er fyldt 18 år og forsynet med tilstrækkelig skriftlig fuldmagt.

Kommissionen foreslår, at retten til at optræde som rettergangsfuldmægtig skal tilkomme *enhver uberygtet og myndig person over 18 år*. Baggrunden for forslaget om at opretholde den gældende ordning er bl.a., at der stadig ikke er almindelig adgang til professionel, juridisk bistand i de enkelte byer.

4.2.2. Forsvaret

Efter retsplejeloven kan *enhver uberygtet og myndig person* beskikkes som *bisidder*. Retten til at møde som bisidder tilkommer således alle.

På grønlandsk anvendes som i Danmark betegnelsen »forsvarer« om den person, som bistår den anklagede i en kriminalsag. På dansk derimod anvendes begrebet »bisidder«.

Som bisiddere i kriminalsager ved kredsretterne anvendes næsten udelukkende lægfolk, der som bibe-skæftigelse stiller deres bistand til rådighed fra sag til sag. Bisidderne har ikke tidligere modtaget nogen juridisk undervisning, men har været overladt til at høste viden gennem praktisk erfaring. Derudover har de ikke været organiseret.

Advokater optræder i reglen kun som bisiddere i kriminalsager, der er anket til Grønlands Landsret, og i en del sager ved Nuuk kredsret. Også jurister, der har hovederhverv i hjemmestyrets og statens administrationer mv., optræder som bisiddere.

Ordningen med de læge bisiddere har været udsat for kritik i offentligheden – ikke mindst fra danske advokaters side. Kritikken har lydt på, at brugen af læge bisiddere er retssikkerhedsmæssigt uforsvarlig og i

øvrigt i strid med Menneskerettighedskonventionens krav om et effektivt forsvar.

På baggrund af bl.a. denne kritik har kommissionen overvejet, om brugen af læge bisiddere fortsat skal være grundlag for forsvaret ved kredsretterne.

Ved vurderingen er der bl.a. lagt vægt på, at der ikke står grønlandske jurister til rådighed, som kan varetage de nuværende bisidderes opgaver. Hertil kommer, at de forholdsvis få advokater, som i dag praktiserer i Grønland, næsten alle har til huse i Nuuk, hvorfra de vanskeligt eller umuligt kan udføre det samlede antal lokale bisidderes funktioner. Desuden vil advokaterne normalt være uden de særlige kvalifikationer, som de læge bisiddere har ved at beherske det grønlandske sprog og ved at have indsigt med grønlandske lokale forhold.

Efter en samlet vurdering er det kommissionens opfattelse, at den fremtidige ordning for forsvaret i kriminalsager ved *kredsretterne* fortsat bør baseres på lokale bisiddere. Ordningen bør imidlertid *styrkes væsentlig i faglig henseende*. For at markere dette foreslås det, at betegnelsen »bisidder« skal erstattes af udtrykket »forsvarer« også på dansk. Ændringen skal understrege, at de pågældende personers opgave ikke alene er at yde den sigtede almindelig støtte og vejledning, men at udøve et reelt forsvar i henseende til såvel skyldspørgsmålet som foranstaltningssvalget.

Med henblik på en generel styrkelse af forsvaret foreslås det, at der indføres en *autorisationsordning*, som skal sikre, at kun lægpersoner med tilstrækkelige faglige kvalifikationer har møderet som forsvarer. Meddelelse af autorisation skal afhænge af den pågældendes deltagelse i en særlig *forsvareruddannelse*, som afsluttes med en bestået prøve. I efteråret 2000 gennemførte det første hold bisiddere uddannelsesforløbet med afsluttende eksamen.

For at styrke forsvaret i den enkelte sag er der endvidere på kommissionens initiativ indført en såkaldt »*hotline-ordning*« med et advokatkontor i Nuuk, hvortil de læge bisiddere på et hvilket som helst tidspunkt kan rette henvendelse med anmodning om vejledning i en konkret sag. Ordningen foreslås opretholdt i udbygget form, jf. straks nedenfor.

Kommissionen finder det imidlertid nødvendigt – også efter erfaringerne med det først gennemførte uddannelsesforsøg af bisiddere – at forsvaret snarest muligt styrkes yderligere ved, at der oprettes en stilling som enten offentlig eller privat *landsforsvarer*, der skal varetage hensynet til et effektivt forsvar, herunder forestå uddannelsen og rådgivningen af forsvarerne samt føre tilsyn med forsvarernes virksomhed. Ved